

Lidija Mlinarič

OŠ Miklavž pri Ormožu

GLAS UČENCA, KI SE SLIŠI/VIDI NA CELOTNI ŠOLI

Po poti uresničevanja vizije »Srčnost in odprtost – pot do ljudi« hodimo na OŠ Miklavž pri Ormožu že nekaj let. Z vsemi našimi aktivnostmi se trudimo za vrednote, ki so za nas pomembne: medsebojno spoštovanje in sodelovanje, poštenost, odgovornost, prijateljstvo.

Kot nadgradnja formativnega spremljanja je projekt Bridge, v katerega smo vključeni, velika in odlična nadgradnja Razvojno aplikativnega projekta Didaktika ocenjevanja znanja, v katerega smo bili vključeni v preteklosti, in odlična priložnost, s katero lahko naše učence opolnomočimo za smiselno vključevanje in sodelovanje v procesu izboljševanja njihovega doživljanja šole, spodbujanja njihove zavzetosti za učenje in izboljševanja odnosov med učiteljem in učencem.

Poleg naše vizije »Srčnost in odprtost – pot do ljudi« so v Razvojnem načrtu naše šole na pedagoškem in vzgojnem področju med drugim naše prednostne naloge, ki jih laže uresničujemo z vključevanjem elementov formativnega spremljanja in s projektom Bridge.

Cilji posameznih učiteljev, ki smo vključeni v projekt, so se vseskozi spreminjali. Na začetku so bili usmerjeni v aktivno vključevanje učencev pri oblikovanju kriterijev uspešnosti in namenov učenja, v samovrednotenje, spodbujanje učencev k razmišljanju s povratnimi informacijami učiteljev, kje so na poti do cilja in kaj morajo napraviti, da bodo dosegli cilj. Težili smo k večji odzivnosti učencev na družbena dogajanja, k spodbujanju zanimanja za aktualne dogodke v bližnji in širši okolici. Učenci so vzpostavljali odnos do informacij in jih argumentirano presojali.

► Kotiček

V okviru projekta in regijskih srečanj so naši učenci dobili svoj »glas« 24. marca 2017 v OŠ Ivanjovci in v OŠ Črenšovcih ter hotelu v Ljutomeru 6. in 7. oktobra 2017. Na srečanjih so aktivno in zavzeto opravili svoje delo. Sodelovali so pri analizi učnih ur, ki so si jih ogledali skupaj z učitelji, in oblikovali kriterije za »glas učenca«.

Učenka Mojca je srečanje komentirala z besedami: **»Tega, da nas učitelji sprašujejo o našem mnenju, da nas slišijo in upoštevajo naš »glas«, da je učiteljem mar, tega do zdaj nismo bili deležni. Tega je tudi pri pouku bilo bolj malo. Zaradi tega projekta smo zdaj učenci z učiteljem dosti bolj povezani, saj nam več pomaga, nam prisluhne in upošteva naša mnenja.«**

Dokaz o učinkih pouka po načelih formativnega spremljanja je bil 12. januarja 2018, ko je v Ljubljani v organizaciji Zavoda RS za šolstvo potekala konferenca o formativnem spremljanju, viden tudi ob predstavitvi naše šole. Pri njej so s svojim prispevkom sodelovali ravnatelj Vlado Hebar, učiteljica Natalija Paušner in predstavniki učencev 6. razreda, Maja, Eva, Nika, Anže in Jan.

Na konferenci so naši učenci z učiteljico prikazali posnetek učne ure matematike v 6. razredu, ki poteka po načelih formativnega spremljanja, in na odru samozavestno odgovarjali na vprašanja o pouku, za katerega verjamejo, da je edino tak pravi pouk. Navajam nekaj njihovih izjav na konferenci.

Kriteriji uspešnosti so mi všeč, ker vem, kaj se moram učiti in kaj učni sklop od mene zahteva.

Maja

Tabla uspešnosti, ki jo uporabljamo pri pouku, mi je všeč, ker se lahko sami ocenimo.

Anže

*Matematika je bolj zabavna;
se pri tem učenju bolj zabavam.*

Jan

► Matematična igra

*Matematika mi je všeč, ker ne pišemo
toliko, se več med sabo pogovarjamo.*

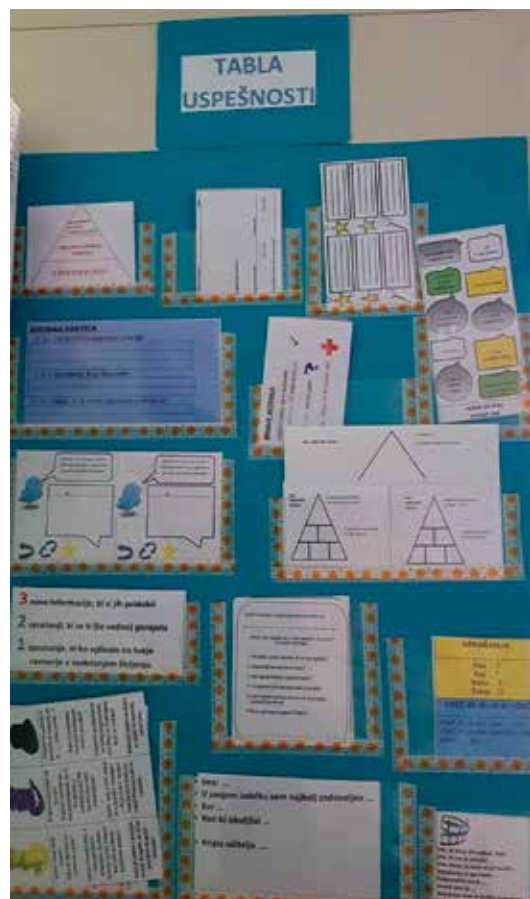
Anže

*Meni je matematika zelo všeč,
prej mi ni bila. Ko pa smo začeli s
kriteriji uspešnosti, pa mi je prišla
na vrh najljubših predmetov.*

Eva

*Meni je tudi zelo všeč, zato, ker
izdelujemo igre in se pri tem učimo.*

Nika

► Orodja

Projekt Bridge »se pozna« tudi pri delu oddelčne in šolske skupnosti. Vključevanje vseh učencev v izvajanje sprejetih odločitev krepi čut za odgovornost in pomaga pri odraščanju v zrele in odgovorne ljudi, zato je zelo pomembno, da učenci, predstavniki šolske skupnosti, dobijo »svoj glas«, imajo možnost govoriti o težavah, jih zaupati, biti soustvarjalci. Delo šolske skupnosti je pod okriljem projekta potekalo nekoliko drugače kot v prejšnjih letih. V okviru šolske skupnosti, kjer so učenci dobili »svoj glas«, so npr. v letošnjem šolskem letu, glede na kriterije, ki so jih določili sami, izbrali »Naj ... faco šole«, izvedli akcijo medvrstniškega prijateljstva, ko so učenci 9. razreda postali skrbniki učencev 1. razreda, organizirali mreže prostovoljcev za učno pomoč po oddelkih, izvedli različne šolske natečaje itn.

Projekt je v naše razrede prinesel več priložnosti za aktivno udeležbo in razvijanje odnosov (sodelovalno delo, učenci tutorji), več spodbudne komunikacije, priložnosti za odprte odnose in sprejemanje kritike, priložnosti za neposrednost, učenje drug od drugega, zaupanje, boljše odnose med učitelji in učenci, več medsebojnega sodelovanja med učenci. Zagotovil je učinkovito in predvsem kakovostno povratno informacijo, ne samo v odnosu učitelj – učenec, pač pa še posebej v odnosu učenec – učenec, česar pred izvajanjem projekta v tolikšni meri na šoli ni bilo moč zaslediti. Kriteriji uspešnosti so popolnoma jasni že učencem v 1. vzgojno-izobraževalnega obdobja, glede na kriterije uspešnosti znajo odbrati dokaze, ki so v skladu s pričakovanji, znajo povedati, česa še ne vejo in kaj bodo naredili, da bodo to izboljšali.

Na šoli je v večini razredov vidna sprememba tudi pri postavitvi miz in pohištva. Izbrali smo L-postavitev miz, kar učencem omogoča dobro komunikacijo in sodelovanje ter interakcijo. Dokazi, orodja formativnega spremljanja, so vidni v večini učilnic naše šole. Ne manjkajo že tolikokrat opevani semaforji, table uspešnosti, na katerih so orodja za vrednotenje, vlak vprašanj, paličke z imeni otrok, plakati s kriteriji uspešnosti, kocka z nedokončanimi povedmi za samovrednotenje, piramida vprašanj, tabla vstopnih/izstopnih listkov, kolo branja za spremljanje napredka pri branju, škatla Modra pomoč pri učenju kemije ...

Razmišljanja učiteljev, ki so vključeni v projekt:

Izvajanje dejavnosti z uporabo elementov FS mi omogoča, da dosti boljše razumem učence in jasneje vidim, kako razmišljajo in kam jih vodi njihovo razmišljanje. Hkrati me veseli tudi to, da jih z uporabo takšnih dejavnosti nekako bolj »mehko« prisilim, da sodelujejo vsi, tudi tisti, ki so se prej vedno zelo radi »skrili« v množici. K aktivnemu sodelovanju mi uspe pritegniti večje število učencev kot prej. Opazila sem tudi to, da jasno zastavljeni kriteriji uspešnosti učencem omogočajo

večji občutek varnosti, saj »vedo«, kam gredo, in predvsem tisti manj samozavestni se zato ne zdijo tako »izgubljeni«.

Maja Mrežar Korban

Že prej sem bila kot učiteljica naravnana v bolj demokratično smer, skušala upoštevati in slišati glas učenca, sedaj pa to počnem bolj sistematično. Kot učiteljici mi je vedno bilo zelo težko biti tiho ali ne imeti vedno vseh vajeti v rokah. Sedaj v procesu uvajanja elementov FS se poskušam navaditi tega, da sem usmerjevalka, spodbujevalka in ni treba, da sem v središču pozornosti.

Nadja Domjanič Curk

Kot učitelj moraš v svoji glavi narediti premik: iti korak za korakom, začeti si upati spreminjati svojo dosedanje prakso, elemente formativnega spremljanja vpeljevati počasi, drugega za drugim, spremeniti svoj obrazec dnevne priprave, odvreči kak delovni zvezek, si nadeti »druga očala«, znati biti v pravem trenutku tiho in dati glas učencem.

Lidija Mlinarič

S takim načinom dela učenci sami uvidijo, kaj je tisto, kar jim še dela težave, kaj še morajo vaditi, kaj se je treba še naučiti, da bodo pri svojem delu uspešnejši.

Simona Tomažič

... ti »mali« zmorejo več, kot si mislimo ... Neverjetne ideje, predlogi, naloge ... Resnično si želim postati njihova vodnica na poti doseganja ciljev, ki so si jih zastavili sami ...

Tanja Novak

Vidim: večjo motivacijo učencev (priprava gradiv, redno opravljanje domačih vaj), večjo vključenost in aktivnost učencev pri oblikovanju kriterijev uspešnosti, več povratnih informacij med učenci ter učenci in mano v vseh fazah pouka.

Natalija Paušner

Priprava na tako uro vzame sicer veliko časa, aktivnosti je treba natančno načrtovati. Je pa med poukom v razredu nato sproščeno in delovno vzdušje. Razredne rutine, ki si jih vzpostavim pri posameznih skupinah, mi omogočijo, da lahko z učenci gradimo znanje. Učenci so vključeni v sonačrtovanje in soustvarjanje učnega procesa. Pri takem načinu dela se razvijajo dobri medsebojni odnosi, medsebojne povratne informacije so stalnica v procesu, učencem je namen učenja bolj jassen. Veselijo se vrstniškega sodelovanja in se drug od drugega učijo. Ob pripravljenih kriterijih uspešnosti nastajajo kakovostni dokazi, dano možnost za izboljšanje učenci v veliki meri izkoristijo.

Suzana Kosec

Strastno predani učitelji so tisti, ki so absolutno zaljubljeni v to, kar počno. Neprestano iščejo učinkovitejše načine, da dosežejo otroke ter da obvladajo učne vsebine in metode svoje obrti. Imajo občutek osebnega poslanstva ... da se naučijo čim več o svetu, o drugih in o sebi – ter da pomagajo preostalim, da storijo enako. (Zehm in Kotler, 1993: 118, v Hattie, 2018: 39)

Za iskanje učinkovitejših načinov, tudi za strastno predanost, nam včasih – tudi tistim učiteljem, ki smo zagnani, ki si želimo sprememb, ki smo vključeni v projekte in v naše razrede vnašamo novosti, ki si upamo malo več – zmanjka energije.

Oviro pri udejanjanju elementov formativnega spremljanja pri pouku in ciljev projekta Bridge večina naših učiteljev še vedno vidi v prenatrpanih učnih načrtih in posledično primanjkovanju časa. Smo pa tudi učitelji, ki ovire vidimo v učnih gradivih, ki jih, čeravno v zmanjšanem obsegu, še

► Zunaj

vedno uporabljamo. Menimo, da nas ovirajo v smislu tega, da nam jemljejo ustvarjalnost.

Učitelji moramo imeti potrpljenje za napake otrok, ker se iz njih vsi učimo. Moramo se z njimi veseliti, ko so uspešni. Moramo se znati odzvati na posameznega učenca in razumeti njegovo učenje. Projekt Bridge je vsekakor pomagal, da smo to še bolj ozavestili in da se trudimo, po najboljših močeh, to vsakodnevno udejanjati.

VIRI IN LITERATURA

Hattie, J. (2018). Vidno učenje za učitelje. Grizje: Svetovalno-izobraževalni center MI.